

dem non sit vera) per eundem appellationis Judicem ante omnia in statum pristinum reducendum. Quid clarius? Judici appellationis committitur, attentata in irritum revocare. cap. 7. *ibi*.

42 Quantum enim ad prosequendam causæ cognitionem, suspensa est per appellationem Judicis à quo jurisdictio. Superest tamen illi Judici potestas, ad ea, quæ spectant ad faciliorem, expeditioremque appellationis prosecutionem. Sic ipsius est, appellansem compellere, ut iter arripiat, ut appellationis Judici se exhibeat, ut appellationem interpositam prosequatur. c. 14. *de Appellat.*

43 Duplex ergo est effectus appellationis; utpote devolutivus, eoquod tota causæ cognitio, & decisio ad Judicem appellationis transferatur. Alter dicitur suspensivus, quia sententiæ, à qua appellatum est, executio inhibetur.

44 Sunt tamen nonnullæ causæ, quarum executio per appellationem haud suspenditur. Rescripsit Alexander III.: *Si quando quilibet subditorum — ad remedium appellationis convoluerit, non ideo minus eum juxta tenorem mandati, quod in prædicta regula continentur, & institutionem ordinis esse corrigendum, & castigandum. c. 3. ibi.*

45 Hinc communiter inferunt Interpretes, à correctione legitima appellationi quoad effectum suspensivum non esse locum. Enimvero, tametsi illa, vel alia Decretalis nominatim Religiosos spectet, eadem tamen est ratio & de aliis subditis. Inquit Pontifex: *Ne subjecti contra disciplinam ecclesiasticam, in ordine ad correctionem canonicam eludendam, in voce appellationis erumpant &c.* Refert. c. 26. *de Appell.*

46 Inde Synodus Tridentina (a) ad exemplum harum Decretalium variis Decretis vetat, executionem correctionis via appellationis nequaquam impediri. *Nec appellatio, inquit, hanc executionem, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat.*

47 Excipit tamen Innocentius III. *nisi formam in talibus excesserunt* Prælati, alique, quibus correctio vel jure, vel consuetudine competit, *observandam.* Hinc concludunt appellationi etiam quoad effectum suspensivum, locum esse adversus Decreta in visitatione Episcoporum, si judicialiter, & formato processu Episcopus processit ad alicujus punitionem, quia similis processus formam, & metas simplicis correctionis excedit. c. 13. *& ibi Interp. de Offic. Judic. Ordin.*

48 Reliquis novi juris argumentis & appellatio à lata senten-

(a) Trid. sess. 22. cap. 1.

tentiæ excommunicationis effectu suspensivo destituitur. c. 8. *de Offic. Judic. Ordin.* Declarat Bonifacius VIII. *Sicut excommunicatio, sic ab officio, vel ab ingressu Ecclesiæ lata suspensio, aut ipsius effectus per appellationem sequentem minime suspenduntur.* Refert. c. 20. *de Sent. Excomm. in 6.*

49 Ex his unanimi consensu tradunt Interpretes, à sententiæ censuræ, quoad effectum suspensivum, appellationem non admitti, tametsi ad effectum devolutivum appellari inde possit. Rescripsit Innocentius III. quod, cum excommunicatio executionem secum trahat, & excommunicatus per denuntiationem amplius non ligetur, excommunicatus, ut ab aliis evitetur, denuntiari possit, & proventibus Ecclesiæ privari. c. 53. §. 1. *de Appellat.* Utpote, si censura absolute lata sit. c. 40. *ibi.*

50 En alia, & recentiora exempla! Ordinationes Mechlinienses (a) statuunt, ut sententiæ, quæ non excedunt 50. florenos, sub fidejussoria cautione executioni mandentur, non obstante appellatione (b). *Et mox:* in causis officii, deflorationis, & aliis privilegiatis, cum sententiæ excedet dictam summam, tamen quoad expensas litis, sub simili cautione, executioni sententiæ mandabuntur. Quod in causa matrimoniali etiam sub cautione obtinebit, quotiescunque pars appellata paupertatem juraverit. *Deinde (c):* in causis vero alimentorum nunquam appellatio executionem, sub cautione faciendam, suspendet, quando agitur de alimentis cessuris, vel cessis tempore litis, aut intra annum. *Rursus (d):* In causis beneficialibus, quo minus ecclesiastica servitia minuantur, etiamsi appellatum erit, fructuum perceptio victori sub cautione tribuetur, aut saltem apud tertiam personam sequestrabuntur; quod ultimum semper fiet, quoties neuter litigantium residebit.

51 Quantum ad effectum devolutivum causa, à qua, & quatenus appellatum est, transfertur ad superiorem Judicem, cujus est, inferioris Judicis, à quo appellatum est, dictante justitia vel confirmare, vel cassare sententiam. Si confirmatur, executio remittitur ad priorem Judicem: si cassanda videatur, Judex appellationis exequitur, cessante uberiore appellatione, recentiore sententiam. c. 59. *de Appel.*

52 Cassationi æquivalet reformatio. Quum enim nonnullis tribunalibus sit privilegium, quod ab iis in ordine ad effectum suspensivum appellari non possit, querelæ quoad effectum devolutivum dare placuit locum reformationis nomine.

(a) Ordin. Mechl. tit. 16. art. 7. (b) Art. 2. (c) Art. 9. (d) Art. 11.

ne. Ordinatio Curiae Brabantiae ita explicat (a): *Si quis queratur de sententia lata à Magistratu — quae non sit appellabilis, sed reformabilis, teneatur ab ea reformare intra annum à die latae sententiae; & non obstante hac reformatione, sententia mandabitur executioni, etiam sine cautione, casu, quo id, quod executioni mandatur, per sententiam sit reparabile; nisi reformans infra 14. dies à lata sententia declararet coram Judicibus, à quo, se velle à sententia reformare; quo casu executionem urgens tenetur praestare cautionem restituendi executum.*

53 Hinc apparet, hanc reformationem à vulgari appellatione penes solum effectum suspensivum differre. Reformatio enim spectat illorum tribunalium sententias, quae paratam habent, saltem sub cautione, executionem: ideoque, qui ab illis provocare, vel reformare volet, non obstante reformatione, consignare tenetur, ut sententia executioni detur.

54 Magis à communibus regulis appellationum, utpote & ad effectum devolutivum distinguitur *Revisio* (b), quae & dicitur propositio erroris. Quum enim supremis tribunalibus sit jus, quod ab eorum sententiis, quia non habent superiora tribunalia, provocari nequaquam possit, datur facultas supplicandi Principi, ut sententiae prolatae errore demonstrare liceat per revisionem, seu reexamen, quo denuo discutitur, num in ejusdem prolatione nullus error intervenerit: itaque, si quis credit, per sententiam supremae Curiae, à qua nec appellari, nec reformari potest; se esse laesum, quia censeat, errorem esse commissum, debet ipsi Principi, vel ejus Curiae supplicare, ut possit errorem contra judicatum proponere, sive revisionem mereri.

55 Oportet ergo, quod libellus supplex, Principi, aut Curiae oblati pro Revisione, contineat rationes, & causas quibus dictum errorem probare contendit. Jure communi hae preces offerendae sunt intra biennium. *Auth. quae supplic. C. de Precib. Imp. Offerend.* In Gallia vero intra annum hodie impetrari debet.

56 Revisio instituitur coram iisdem Judicibus, qui prior sententiam tulere; quibus tamen alii, pluresque adduntur, quos aut Rex ex Consiliariis aliarum Curiarum nominat, aut defectu nominationis Regiae ipsa suprema Curia assumit, ut communi opera causam reexaminent.

57 Revisionis remedium est prorsus extraordinarium, ideoque de speciali gratia Principis impetrandum; cui propterea

lo-

(a) Ordin. Brabant. art. 585. (b) De Revis.

locus non est, si aliud sit ordinarium remedium corrigendi errorem? Declaravit Ludovicus XII. Rex Galliae, propositionem erroris non esse admittendam in causa possessoria, seu ecclesiastica, seu profana; quia post judicium possessorium superst petitorum, quo error possessorii corrigi potest.

58 Fieri debet revisio ex iisdem actis, è quibus sententia, quae erroris arguitur, prolata fuerat: nec recipiuntur partes ad aliud aliquid producendum, ut ex illis actis judicetur. Interim pendente revisione ad executionem prioris sententiae proceditur. De Jure communi, si supplicatum fuerit intra decem dies, executio datur, praestita cautione fidejussoria; si autem post decem dies supplicatum fuerit, judicatum sine cautione executioni mandatur. *Auth. quae suppl. de Prec. Imp. Offerend.* Verum haec distinctio nostris moribus à foro recessit, fitque simplex executio, tam quoad principale, quam & quoad expensas litis.

59 In Gallia recentius innotuit appellatio tanquam quam ab abusu (a), per quam querela de Judice ecclesiastico, tanquam potestatis suae limites transgresso, vel aliquid contra jurisdictionem saecularem, aut generatim adversus libertates Ecclesiae Gallicanae (b) auso proponitur. Tunc enim hoc appellationum genus invaluit ad ea reprimenda, quae contra Pragmaticam, posteaque contra Concordatum audent Ecclesiastici. Haec appellatio quum reciproca esse debeat, eadem utilis foret adversus Judices saeculares, licet hoc rarissime fieri soleat.

60 Principio haec appellatio semper appellabatur appellatio tanquam ab abusu notorio: conveniunt enim omnes, abusum supponi notorium, esseque hoc remedium extraordinarium, non nisi urgente necessitate, & Reipublicae bono publico adhibendum; unde regii Procuratoris in hac re primae partes sunt. In praxi tamen ab his regulis declinant saepenumero in causis levioribus, Cleri querelis, & regio jussu posthabitis, hujus generis appellationes interponentes.

61 Saepè institit Clerus, ut casus, ex quibus appellari posset tanquam ab abusu, specificè à Rege definirentur (c). Hodie id reliquum est, quod appellatio tanquam ab abusu recipi non soleat, nisi supplicatio stipata sit consultatione duorum Advocatorum, qui testantur, casum, de quo agitur, esse bene fundatum. Oportet abhinc & appellantem deponere summam 75. librarum ad eleemosynam pro casu, quo appellatio temeraria judicabitur.

Hæc

(a) De Appel. ab abusu. (b) Fleur. J. E. part. 3. c. 24. (c) Gibert. in nor.

62 Hæc appellatio introducenda est in Curia (a) suprema plerumque in Senatu. Unde, si una Diocesis ad duo Parliamenta porrigitur, Episcopus in utroque Senatu Officiale alit, ut de appellationibus tanquam ab abusu quilibet Senatus in sua jurisdictione cognoscere possit. Introduci potest etiam in Consilium sanctius, & in Consilium Principis secretius ab iis, qui ex eo pendent in causarum suarum dijudicatione.

63 Locum autem habet in toto regno, ne quidem terris obedientiæ exceptis. Abusus nullo temporis lapsu præscribitur, si incompetentiæ Judicis ecclesiastici fundatur. Appellari ab abusu potest etiam post tres sententias conformes, quia causa ex ordine jurisdictionis ecclesiasticæ eximitur, licet non in totum, sed in tantum. Nam, licet totus Senatus sit corpus laicum, inter Senatores tamen plures necessario sunt ecclesiastici, qui Canonum doctrina imbuti, & disciplinæ ecclesiasticæ amantes præsumuntur. Formula hæc est, ut appellatur à Decreto Judicis, & cunctis ejus consequentiis.

64 Appellatione hac introducta suspenduntur manus Judicis à quo. Absit tamen, quod inde violetur, vel turbetur, legitima Jurisdictio ecclesiastica? hinc non suspenditur correctio canonica Clericorum, vel Religiosorum. Si tamen illis injuria, vel violentia inferatur, datur & illis recursus ad Regia tribunalia protectionis causa. Nec tunc Senatus providet, ut in cæteris violentis; sed secreto ordinat id, quod aptius sit negotii qualitati ad consequendam tranquillitatem, & quietem restituendam.

65 Si de Bulla, vel Rescripto Pontificis lis est, reverentiæ causa non à concessione rescripti, sed ejus executione appellandum est, ut pars adversa magis, & quæ in judicio facta sunt, quam Papæ oraculum, impugnari videatur.

66 Quamvis autem appellatio tanquam ab abusu Franciæ propria sit; cæteræ tamen nationes interdum media huic æquipotentia adhibuerunt. Hispani sæpe Bullas supprimunt; Belgæ eas publicari vetant, nisi stipatas Placeto Regio; Germani sua Concordata violari non patiuntur. Habet enim unaquæque Respublica consuetudines, libertates, & privilegia singularia.

Cap. 5.
De Recus.
Judic.

67 Supersunt recusationes Judicis, quibus ad exemplum appellationum causæ cognitio tum suspenditur, tum devolvitur. Est enim recusatio suspicionis causa adversus Judicem exceptio, à parte proposita ad ejus jurisdictionem declinandam,

(a) Fleur. supr.

dam, quia in ea causa non videtur satis indifferens, cum partium studio tangi censeatur.

68 Causæ recusationis diversæ, ac multiplices, quia ex variis causis suspicio adversus Judicem oriri potest, sunt. In ordinatione Galliæ de ann. 1667. (a) duodecim enumerantur, indicanturque alia media recusationis tum de jure, tum de facto.

69 Recusationis causæ, si plures sint, omnes proponendæ, & quidem ad exemplum appellationis ab interlocutoria, scripto sunt. Unde libello opus est, ut Judici exhibeatur. c. 1. de Appel. in 6.

70 Causa recusationis proposita, si Judex eam vel non sufficientem agnoscat, vel factum, quod pro causa suspicionis adversus eum allègatur, falsum dicat; ne in propria causa Judex constitui videatur, non potest ipse de causa recusationis cognoscere, sed causa subsistere debet, donec ab altero sive Judice, sive arbitro judicetur. Juxta Decretum Concilii Lateranensis IV. eligendi sunt arbitri, qui de causa recusationis cognoscant. c. 61. de Appellat.

71 Hi arbitri electi arbitri juris dicuntur, quorum est more judiciario causam suspicionis decidere. Si horum sententia alteruter se gravatum senserit, appellatio admittitur, quia arbitri juris sunt. En viam apertam, causas in immensum protrahendi.

72 Sed ne ipsi arbitri causam protrahant, statuit Innocentius III. ut ipsis arbitris per Judicem competens terminus præfigatur, intra quem in idem conveniant, vel tertium concorditer advocent, cum quo ambo, vel alter eorum ejusdem suspicionis negotium terminare procurent. Alioquin Judex ex tunc in principali negotio procedere non omittat. Refert. c. 2. de Appel. in 6.

73 Jure novo civili, ecclesiasticoque recusari potest non modo Judex ordinarius, delegatusque, sed & Assessor, Auditor, Commissarius, Notarius, Grapharius, Consultor, testiumque Examiner. Arg. c. 41. de Appel. & passim Interp.

74 Moribus hodiernis plerumque totum Collegium Judicum recusari nequit, quamvis singuli Consiliarii, Judicesque ex juris canonici dispositione recusari possint; ita tamen, ut causæ suspicionis non ab arbitris juris, sed à Collegis aliis non suspectis discutiantur. In Gallia (b), si tribunal constat sex, aut pluribus Judicibus, causa recusationis à quinque reliquis, & si minus, quam sex constat, à tribus

Ep. Van-Espen T. II.

Eee

exa-

(a) Ordin. tit. 14. art. 22. (b) Gibert. num. 19.

examinanda est. In tribunalibus, in quibus non nisi unus Judex est, eo recusato numerus Judicum per Advocatos, si qui sunt, illius tribunalis, alioquin per seniores Practicantes suppletur.

75 Si autem ex Senatoribus, vel Judicibus plures recusentur, tunc subinde recusationis cognitio ad Judicem superiorem spectat, aut subinde à Principe alii non suspectis Judicibus adjunguntur, quibus hujus causæ cognitio injungitur.

76 In Curiis sæcularibus, si grandis numerus Judicum est suspectus (a), sepe à Rege impetratur evocatio causæ ad aliud tribunal, & si suspicio ex causa consanguinitatis proveniat, sufficit, pro evocatione tres, aut quatuor Judices esse suspectos.

* 77 Juvat quoad appellationes ad Sedem Romanam circa majores causas veterem senum subjicere. Inquit S. Innocentius I. (b) *Si majores causæ in medium fuerint devolutæ, ad Sedem Apostolicam, sicut Synodus statuit, & beata consuetudo exigit, post episcopale judicium, referantur. Juxta S. Leonem (c), si forte inter ipsos, qui præsent, de majoribus, quod absit, peccatis causa nascatur, quæ provinciali nequeat examine definiri— ad nostram cognitionem, quidquid illud est, transferatur. Præcipit Vigilus (d): Siqua vero certamina, aut de religione, quod absit, aut de quolibet negotio, quod ibi in Concilio pro sua magnitudine terminari non possit, totius veritatis indagine diligenti ratione discussa, relationis ad nos seriem destinantes, Apostolicæ Sedi terminanda servate. En ex sententia S. Gregorii veterem rerum ordinem (e): Si, inquit, quarundam causarum tale fuerit certamen exortum, in quo aliorum præsentia opus sit, congregatis sibi in numero competenti Fratribus, & Coepiscopis nostris, salubriter hoc æquitate servata ipse Metropolita Arelatensis discuciat, & canonica integritate decidat: si quam vero contentionem de fidei causa evenire contigerit, aut negotium emergerit, cujus vehemens forte sit dubietas, & pro sui magnitudine judicio Sedis Apostolicæ indigeat; examinata diligentius veritate relatione sua ac nostram studeat producere notionem, quatenus à nobis valeat sine dubio sententia terminari.*

TI-

(a) Idem n. 20. (b) S. Innoc. I. ep. 8. (c) S. Leo ep. 5. Ad Anast. Thess. c. 7. (d) Vigil. ad Auxent. c. 6. (e) S. Greg. lib. 5. ep. 50.

De Pœnis, & Censuris Ecclesiasticis.

C A P. I.

De Pœnitentiis Canonicis.

1 **S**emper penes Ecclesiam fuit auctoritas (a), pro qualitate criminum, & conditione pœnitentium satisfactiones justas, veluti pœnas, & pœnitentias decernendi, quibus pœnitentes tum à Deo gratiam mererentur, tum & ipsi suis peccatorum vulneribus mederentur (b), tum & scandala, siquæ fecissent, repararent.

2 Sunt vero hæ pœnitentiæ, pœnæve vel mere spirituales, veluti censuræ; vel aliquid sæcularæ involvunt, uti eleemosynæ. Priores generis pœnæ ita propriæ sunt Ecclesiæ, ut eas semper, & sola exercuerit, etiam in maximo persecutionum æstu; quia magis in simplici abstentione, & recusatione, quam coactione, & inflictione positiva, consistunt. Quid enim depositio Presbyteri aliud sibi vult, quam ut appareat, eum non amplius pro Presbytero esse habendum, neque Sacramenta, vel doctrinam ab eo accipiendam esse, quia à Sacerdotio exclusus est? Quid excommunicatio laici, quam ut declaretur, excommunicatum non pro Christiano, sed pro infideli esse habendum, cum à cætu fidelium esset expunctus?

3 Posterioris generis pœnæ, quæ coactionem quandam involvunt, pariter antiquis auctoritatibus nituntur: nam ab omni tempore Ecclesia peccatoribus pœnitentibus eleemosynas, jejunia, aliasque afflictiones corporis imperavit, impœnitentibus absolutionem denegavit, eosque, si diu hærent in vitio, neque ad pœnitentiam, vel satisfactionem proni essent, excommunicavit. Quippe veteri jure nemo invitus ad pœnitentiam vi obtorta cogebatur. Unde illæ satisfactiones potius instar conditionis offerebantur pro promerenda, contrahendaque pœnitentia canonica.

4 Novo jure (c), quod, neglecto veteri ordine pœnitentiæ canonicæ, forum justitiæ adoptavit, cœperunt exactiones eleemosynarum per modum mulctæ ad vindictam publicam criminum adhiberi. c. 13. §. 2. de Offic. Judic. Ord.

Eee 2

Ve-

Trid. sess. 14. de Pœnit. Sacr. c. 8. (b) Fleur. J. E. part. 3. cap. 13. De Mulct.